



Kennis over routestructuren in Brabant 2021



visitbrabant.com/routebureau

**VISIT
BRABANT**
Routebureau

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 VisitBrabant Routebureau	3
1.2 De opdracht	3
1.3 Bronnen	3
1.4 Leeswijzer	4
2. Trends en ontwikkelingen	5
2.1 Demografische factoren	5
2.2 Economische factoren	5
2.3 Sociaal-culturele factoren	5
2.4 Technologische factoren	6
2.5 Ecologische factoren	6
3. Wandelen	7
3.1 Aanbod, bekendheid en waardering	7
3.2 Recreatie in de vrije tijd	8
3.3 Recreatie tijdens de vakantie	9
3.4 Profiel wandelaar	11
3.5 Bestedingen	13
4. Fietsen	16
4.1 Aanbod, bekendheid en waardering	16
4.2 Recreatie in vrijetijd	17
4.3 Recreatie tijdens vakantie	19
4.4 Profiel fietser	20
4.5 Bestedingen	22
5. Mountainbiken	26
5.1 Aanbod, bekendheid en waardering	26
5.2 Recreatie in de vrije tijd	26
5.3 Recreatie tijdens vakantie	27
5.4 Profiel mountainbiker	27
5.5 Bestedingen	28
5.6 Wensen	29
5.7 Wist u dat?	29
6. Paardrijden	30
6.1 Aanbod, bekendheid en waardering	30
6.2 Recreatie in de vrije tijd	30
6.3 Recreatie tijdens vakantie	31
6.4 Profiel paardensporter	31
6.5 Bestedingen	31
6.6 Wensen	32
7. Varen	33
7.1 Aanbod, bekendheid en waardering	33
7.2 Recreatie in de vrije tijd	33
7.3 Recreatie tijdens vakantie	34
7.4 Profiel toervaarder	34
7.5 Bestedingen	35
7.6 Wensen & wist u dat?	36
8. Samenvatting kerncijfers Routestructuren in Brabant	37

1. Inleiding

Met flink wat ambitie, zette VisitBrabant Routebureau en haar netwerk van partners en vrijwilligers de afgelopen jaren in op beleving, innovatie en versterking van de route infrastructuur. Verschillende titels (Europese Route van het Jaar, Wandelgemeente van het Jaar, Mooiste Fietspad ter Wereld) én een stijgende lijn in kwaliteitswaardering, droegen eraan bij dat Noord-Brabant als routeprovincie steeds bekender wordt. Daarnaast worden de Brabantse routestructuren door meer recreanten (ook van buiten Brabant) beter benut én hoger gewaardeerd.

Het belang van goede routes en bijhorende voorzieningen is inmiddels groter dan ooit. Ze dragen niet alleen bij aan de economie, maar leveren ook een bijdrage aan de recreatieve aantrekkingskracht, duurzaamheid, leefbaarheid, gezondheidsopgaven en goede bereikbaarheid van een regio. De routecijfers in deze rapportage onderschrijven dat. Ze laten zien dat Brabant een leidende positie in Nederland inneemt als dé aantrekkelijkste routeregio van Nederland.

1.1 VisitBrabant Routebureau

Routebureau Brabant is een samenwerkingsverband tussen de Provincie Noord-Brabant en alle gemeenten in Noord-Brabant. Deze samenwerking kent geen aparte rechtsvorm. De coördinerende en uitvoerende taken zijn een integraal onderdeel van bestemming marketing organisatie VisitBrabant, in het vervolg: VisitBrabant Routebureau. In alle activiteiten staat de consument centraal. De samenwerking is gestoeld op de principes 'kwaliteit, uniformiteit, actualiteit en efficiency'. Op basis van deze principes zijn collectieve afspraken gemaakt, waaraan alle gemeenten en provincie Noord-Brabant zich committeerden.

1.2 De opdracht

Eén keer in de vier jaar doet VisitBrabant Routebureau grootschalig onderzoek naar de routestructuren in Noord-Brabant. Van vijf recreatievormen (wandelen, fietsen, mountainbiken, varen en paardrijden) brengt een onderzoeksbureau de kerngetallen van specifieke thema's in kaart. Het laatste onderzoek is in 2017 uitgevoerd en bevat cijfers en statistieken die vandaag de dag achterhaald en niet meer up-to-date zijn.

In het kader van kennis en monitoring, één van de kerntaken van VisitBrabant Routebureau, is het van belang deze actuele routeinformatie te bundelen in een nieuw onderzoeksrapport, waarbij de opzet van deze uitgave vergelijkbaar is met het rapport 'Kennis over routestructuren in Brabant 2017'.

1.3 Bronnen

Bij het raadplegen van bronnen is er selectief te werk gegaan. Zo is er zoveel mogelijk gebruikgemaakt van wetenschappelijke bronnen uit de databanken van Buas, waaronder Google Scholar, NRIT Kennisbank en Statista. De bronnen die vanwege de longitudinale aard van het onderzoek niet mochten ontbreken zijn: CVTO en CVO van NBTC-Nipo Research.

CTVO:

Het CVTO geeft een diepgaand inzicht in de trends en ontwikkelingen op de vrijetijdsmarkt, waarbij verschillende clusters worden onderscheiden. Het cluster 'buitenrecreatie' is in dit onderzoek gebruikt om de routeinformatie van wandelen en fietsen in kaart te brengen. De meest recente versie van het CVTO dateert uit 2018. Er zijn twee versies van het CVTO (2018) beschikbaar: een versie met de landelijke R&T standaard én een versie zonder de landelijke R&T standaard. In dit onderzoek wordt gebruikgemaakt van het CVTO zonder R&T standaard. Dit is om verschillende redenen gedaan.

Ten eerste rapporteert de R&T standaard alleen de uithuizige activiteiten van twee uur of langer. Om een completer beeld van de activiteiten te creëren, is ervoor gekozen om geen gebruik te maken van de R&T standaard, zodat ook activiteiten van één uur of langer worden meegenomen. Ten tweede is de steekproef groter bij de gegevens zonder R&T standaard, wat resulteert in betrouwbaardere uitkomsten. Ten derde is er in het onderzoek naar Brabantse routestructuren van 2017 eveneens geen gebruikgemaakt van de R&T standaard. Om de uitkomsten van de nulmeting van 2017 te kunnen vergelijken met de resultaten van dit onderzoek, is het cruciaal om gebruik te maken van dezelfde basis.

CVO:

Het CVO verzameld ieder kwartaal de kenmerken van korte en lange vakantie die Nederlanders ondernemen in binnen- en buitenland. Om ook de kenmerken van wandelen en fietsen tijdens vakanties in Brabant te analyseren, is er naast het CVTO aanvullende informatie uit het CVO (2019) gebruikt.

Van het CVO zijn tevens twee versies beschikbaar, met ieder een andere basis. De ene basis gaat uit van alle vakanties in Nederland en de andere van toeristische vakanties in Nederland. In dit onderzoek wordt uitgegaan van alle vakanties in Nederland, dus ook van de vakanties op vaste standplaatsen, wat een completer beeld geeft.

1.4 Leeswijzer

De verschillende routestructuren vormen de hoofdstukken van dit rapport. Ieder hoofdstuk bestaat uit een factsheet met de belangrijkste kengetallen en de bijbehorende onderlegger met uitgebreidere informatie over het desbetreffende thema. In hoofdstuk 8 worden een aantal belangrijke kengetallen over de thema's naast elkaar gezet.

2. Trends en ontwikkelingen

2.1 Demografische factoren

- Vergrijzing: een onmiskenbaar verschijnsel waar Nederland mee te maken heeft. Met een toename van 0,3 miljoen 65-plussers in 1900 tot 3,2 miljoen in 2018, is het aantal senioren in de twintigste eeuw vertienvoudigd. En dat aantal neemt de komende jaren nog flink toe (Volksgezondheidszorg.info, 2020). Door de toenemende vitaliteit van ouderen en verbeteringen in de gezondheidszorg, stijgt ook de gemiddelde leeftijd onder senioren. Voor VisitBrabant Routebureau kan deze vergrijzing een gunstig effect hebben op het ondernemen van wandel- en fietsactiviteiten. Deze vormen van buitenrecreatie, blijken namelijk vooral onder ouderen populair (CELTH, CBS, Holland Marketing, & PleasureWorld NRIT, 2019).

2.2 Economische factoren

- Wanneer we kijken naar de gemiddelde jaarlijkse uitgaven aan dagtrips in Nederland, zien we het volgende: een inwoner van Noord-Holland geeft, met 639 euro per jaar aan dagtrips in Nederland, gemiddeld het mees- te uit. Noord-Brabant volgt op een vierde plek, met een gemiddelde uitgave van 417 euro (Statista, 2018).
- Bestedingen tijdens wandel- en fietsrecreatie in Nederland zijn aanzienlijk. Op jaarbasis wordt er gemiddeld 1,14 miljard euro uitgegeven tijdens deze activiteiten of aan vervoer ernaartoe (Vermeulen & NRIT Media, 2018).
- Als gevolg van de Coronaepidemie is de Brabantse economie in het derde kwartaal van 2020 1 tot 2 procent gekrompen ten opzichte van 2019 (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020).
- In de eerste drie kwartalen van 2020 daalde het aantal gasten in Brabant (toeristisch, zakelijk, binnenlands en buitenlands) met 34 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2019 (Tendrapportage VisitBrabant 2020).

2.3 Sociaal-culturele factoren

- Uit onderzoek van NRIT blijkt dat Nederlanders steeds meer waarde hechten aan een gezonde en actieve levensstijl. Dit uit zich in sportieve activiteiten in de vrije tijd (PleasureWorld NRIT, 2019). Wandelen en fietsen worden als populaire vrijetijdsbestedingen gezien. Maar liefst 10,5 miljoen Nederlanders (63% van alle Nederlanders) wandelen voor het plezier. Tevens stappen 8,2 miljoen Nederlanders (49%) regelmatig in de vrije tijd op de fiets (Vermeulen & NRIT Media, 2018).
- Daarnaast is er ook een verschuiving te zien in de manier van sporten. Dat is te verklaren door de individualisering van de maatschappij. Mensen kiezen er eerder voor om 'ongeorganiseerd' te sporten, wat zich uit in een toename van sporten die individueel te beoefenen zijn. Sporten zoals hardlopen en wielrennen worden hierdoor populairder (Hilhorst & Beroepsonderwijs Bedrijfsleven, 2019).
- Bovendien worden belevingen steeds belangrijker. Er wordt meer betekenis gegeven aan de vrije tijd en hedonisme speelt een rol. Storytelling is daar een voorbeeld van. Door het verbinden van een verhaal of thema aan een locatie, krijgt een beleving meer inhoud en waarde (Vrijetijdskennis & Lukken, 2020).
- De recreant heeft steeds meer behoefte aan rust en ontspanning tijdens de vrije tijd. Dit uit zich in een toename van populariteit van activiteiten in de natuur (Vrijetijdskennis & Lukken, 2020). Zo is er meer vraag naar authentieke en actieve natuurlocaties (Euronews).
- Door de uitbraak van het Coronavirus zijn Nederlanders massaal op zoek naar buitenactiviteiten, waarbij de kans op besmetting het kleinst is. Hierdoor zijn fietsen en wandelen populairder dan ooit en worden deze vormen van recreatie ook wel beschreven als het 'nieuwe zomeruitje van 2020' (Pretwerk & de Vries, 2020). Ook blijkt dat wandelen steeds populairder wordt onder jongeren, als gevolg van COVID-19. Daarbij geeft 84 procent van de jongeren aan de intentie te hebben ook na Corona frequenter te gaan wandelen (Pretwerk, 2021).

2.4 Technologische factoren

- De opkomst van de elektrische fiets heeft het bereik van fietsers groter gemaakt (*Vrijetijds kennis & Lukken, 2020*). Steeds vaker wordt de elektrische fiets gepakt als vervanging van de auto (*Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2017*).
- Door de Coronacrisis is er in mei 2020 een recordaantal elektrische fietsen verkocht. Er is een stijging te zien van 38 procent, ten opzichte van mei 2019 (*NRIT Media, 2020*).
- De populariteit van de elektrische fiets heeft een gunstig effect op het aantal recreatieve fietsers binnen Noord-Brabant. Elektrische fietsgebruikers genieten van een toename in bereik, wat ertoe leidt dat langere afstanden worden afgelegd, waardoor fietsers sneller voor een meerdaags verblijf kiezen. Dat resulteert in meer bestedingen in de provincie.

2.5 Ecologische factoren

- Toerisme en recreatie hebben negatieve effecten op het milieu, waaronder CO₂-uitstoot, geluidshinder en watervervuiling. Zo heeft veelvuldig bezoek van toeristen of recreanten een negatieve impact op de draagkracht van een gebied. Het ecosysteem wordt schade aangericht. Daardoor wordt de noodzaak van het minimaliseren van de Carbon Footprint steeds meer ingezien (*CELTH, CBS, NBTC Holland Marketing, & PleasureWorld NRIT, 2019*).
- Reizigers hebben steeds meer oog voor de milieu-impact van hun activiteit en gedrag. Ze willen niet alleen de footprint verkleinen, maar ook positief bijdragen aan de gemeenschap (Euronews). Toch was maar een klein deel (3,2%) van de Nederlanders in 2020 bereid om duurzaamheid in acht te nemen tijdens het recreëren (*Statista, 2018*).

3. Wandelen



3.1 Aanbod, bekendheid en waardering

Knooppuntroutes

Noord-Brabant telt maar liefst 9.840 kilometer aan wandelroutes en is daarmee de provincie met het grootste wandelnetwerk van Nederland (*EasyGIS, 2021*). Bovendien is het Brabantse wandelnetwerk hét netwerk waarin de individuele netwerken het beste op elkaar én de omliggende netwerken aansluiten. Zeeland, Limburg en een deel van Vlaanderen zijn allen aangesloten op het Brabantse wandelnetwerk.

Lange-Afstand-Wandelpaden

Naast knooppuntroutes kent Brabant ook de zogenaamde ‘Lange-Afstand-Wandelpaden’. Dit zijn wandelroutes van minstens 150 kilometer die, verspreid door het hele land, over de Nederlandse provinciegrenzen lopen. Nederland kent inmiddels 23 Lange-Afstand-Wandelpaden die samen ongeveer 7.500 kilometer beslaan (*Stichting Wandelnet*).

Het Nederlandse Lange-Afstand-Wandelpadennet sluit ook aan op het internationale net. Daardoor worden de Nederlandse routes verbonden met onder andere de ‘Grote Routepaden’ in België, de ‘Fernwanderwege’ in Duitsland en de ‘Long Distance Footpaths’ in Engeland. Van de Nederlandse Lange-Afstand-Wandelpaden kruisen vier paden de Brabantse provincie: ‘Floris V-pad’, ‘Grenslandpad’, ‘Hertogenpad’ en ‘Pelgrimspad’ (*Stichting Wandelnet*).

Streekpaden

Een ‘Streekpad’ is een rondwandeling die zich beperkt tot één regio. Nederland kent inmiddels achttien Streekpaden met een totale lengte van omstreeks 4.000 kilometer. De lengte van één Streekpad varieert van 80 tot 350 kilometer. Door Noord-Brabant lopen twee Streekpaden: ‘Brabants Vennenpad’ en ‘De Brabantse Wal’ (*Stichting Wandelnet*).

Bekendheid wandelroutes- en netwerk

18 procent van de wandelaars is bekend met Lange-Afstands-Wandelingen en Streekpaden in Brabant. Dat is, vergeleken met andere Nederlandse provincies, iets onder het gemiddelde (19%). De bekendheid met regionale wandelnetwerken ligt in Brabant op 25 procent. Dat is weer iets boven het Nederlandse gemiddelde van 21 procent.

Beoordeling wandelnetwerk

Waardering wandelnetwerk	Noord-Brabant	Nederland
Aantrekkelijkheid	7,6	7,6
Comfort/veiligheid	7,4	7,4
Bewegwijzering	7,1	7,0
Routeverloop	7,4	7,4
Drukke	7,6	7,4
Medegebruik	7,2	7,0
Bezienswaardigheden	6,2	6,3
Aantal horeca gelegenheden	5,4	5,6
Aantal rustplaatsen	6,5	6,5
Kwaliteit rustplaatsen	6,6	6,6
Aanbod routes omgeving	7,1	7,1
Algemeen oordeel	7,7	7,7
Gemiddelde	7,0	7,0

Het gemiddelde waarderingscijfer, van de bovengenoemde thema's, ligt in Noord-Brabant op een 7,0. Daarmee scoort Brabant precies het landelijk gemiddelde. Het meest opvallende? Dat is de onvoldoende (5,4) op het onderdeel 'aantal horecagelegenheden', ten opzicht van het Nederlands gemiddelde van een 5,6 (*Stichting Wandelnet, 2015*).

Wanneer we echter het absolute aantal horecagelegenheden in kaart brengen, blijkt dat Noord-Brabant op 1 januari 2020, op basis van hoogste horecadichtheid van Nederland, op een derde plek stond. Daarbij maakte Noord-Brabant met een toename van 2260 horecavestigingen, op Noord-Holland en Zuid-Holland na, in de periode van 2010 tot 2020 de sterkste groei door (*Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020*).

Met een 7,6 scoort Brabant ook relatief goed op het onderdeel 'drukke'. Het landelijk gemiddelde ligt hier op een 7,4. Ook voor het medegebruik van de wandelroutes krijgt Noord-Brabant een hogere beoordeling dan het Nederlands gemiddelde. Brabant scoort op dat onderdeel een 7,2, wat 0,2 punten hoger is dan de landelijke waardering.

3.2 Recreatie in de vrije tijd

Participatie

Het merendeel van de Brabanders (70%) maakte in 2018 minstens één keer per jaar een wandeling voor het plezier. Van alle Nederlanders wordt er door Brabanders het meest gewandeld. De participatie ligt in Brabant dan ook 5 procent boven het landelijke gemiddelde van 65 procent (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Motivatie

Nederlanders hebben diverse drijfveren om een wandeling te ondernemen. De meest populaire motivatie onder Nederlanders is 'buiten willen zijn' (30%). Ook 'ontspanning en hoofd leegmaken' is een veel genoemde reden om te gaan wandelen (23%). De motivatie 'conditie op peil houden' wordt door dertien procent van de Nederlanders als belangrijk gezien.

Frequentie

Het grootste deel van de Brabanders, dat weleens een wandeling voor het plezier maakt (30%), gaat gemiddeld één, twee of drie keer per maand op pad. Daarnaast gaat een relatief groot deel van de Brabanders (24%) vaker op pad, namelijk één, twee of drie keer per week. De verschillen met de gemiddelde Nederlandse cijfers voor wandelfrequentie zijn nagenoeg nihil (NBTC-NIPO Research, 2018). Nederlanders maken 62,4 miljoen wandelingen van één uur of langer in Brabant.

Afstand

De gemiddelde afstand die een wandelaar aflegt tijdens een wandeling in Noord-Brabant is 6,6 kilometer. Landelijk ligt dat op een gemiddelde van 6,5 kilometer (NBTC-NIPO Research, 2018).

Duur

De gemiddelde duur van een wandeling in Brabant is 1 uur en 44 minuten. Landelijk ligt dat lager, namelijk op 1 uur en 37 minuten (NBTC-NIPO Research, 2018).

Gezelschap

De meeste wandelingen in Brabant worden samen met de partner gemaakt (41%). Ook alleen wandelen is populair (28%). Bovendien wordt er relatief veel met kinderen gewandeld (21%). De gemiddelde groepsgrootte tijdens een wandeling in Brabant bestaat uit 2,6 personen.

Ook de meeste wandelingen in Nederland worden samen met de partner gemaakt (39%). In vergelijking met Brabant wordt er landelijk 2% minder wandelingen met de partner ondernomen. Daarentegen worden er 2 procent meer wandelingen met kinderen ondernomen. Landelijk ligt de gemiddelde groepsgrootte, met 2,8 personen, iets hoger dan in Brabant. (NBTC-NIPO Research, 2018)

Omgeving

In Brabant worden de meeste wandelingen in bosgebied gemaakt (36%). Ook wordt er relatief veel gewandeld in het centrum van de stad of het dorp (23%). Er wordt binnen de provincie het minst gewandeld aan zee en in de duinen, wat te verklaren valt aan het feit dat Brabant niet aan zee grenst.

In heel Nederland wordt er gemiddeld 11 procent minder in het bos gewandeld, maar op 1 procent na evenveel in het centrum van de stad of het dorp, ten opzichte van Brabant. Wandelen in heidegebied of stuifzandgebied is landelijk het minst populair (1%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

3.3 Recreatie tijdens de vakantie

Wandelvakantie

In 2019 werden er in Noord-Brabant 1.939.000 binnenlandse vakanties gemaakt. 2 procent van deze Brabantse vakanties valt onder de noemer 'wandelvakantie'. Op landelijk niveau is dat, met 4 procent, 2 procent hoger.

Over het aantal specifieke wandelvakanties (vakanties waarin minimaal de helft van de dagen gewandeld wordt) zijn geen recente gegevens beschikbaar. De meest recente data komen uit 2017:

In 2017 was zo'n 10 procent van de toeristische binnenlandse vakanties een wandelvakantie. Dat komt neer op 90.600 wandelvakanties in Brabant. Met een gemiddelde besteding van 205 euro per binnenlandse vakantie, is er in 2017 bijna 18,5 miljoen euro uitgegeven aan wandelvakanties.

Ondernomen wandelvakanties, naar Brabantse regio's	Aantal wandelvakanties * 1.000	Aantal wandelvakanties in %
West-Brabant	6	1%
Midden-Brabant	11	3%
Noordoost-Brabant	7	2%
Zuidoost-Brabant	8	1%
Brabant totaal	32	2%
Nederland totaal	727	4%

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de meeste wandelvakanties in Brabant plaatsvinden in Midden-Brabant en de minste wandelvakanties in West-Brabant (NBTC-NIPO Research, 2019).

Wandeling tijdens vakantie

Tijdens alle ondernomen vakanties in Noord-Brabant wordt er in 53 procent van de gevallen een wandeling gemaakt. In Nederland ligt dat aandeel 5 procent hoger, op 58 procent.

Ondernomen wandelingen tijdens vakantie in Brabant, naar Brabantse regio's	Aantal vakanties waarin gewandeld wordt * 1.000	Aantal vakanties waarin gewandeld wordt in %
West-Brabant	113	39%
Midden-Brabant	187	46%
Noordoost-Brabant	175	54%
Zuidoost-Brabant	431	64%
Brabant totaal	906	53%
Nederland totaal	8.384	58%

De Brabantse regio waarin, tijdens een vakantie, het meest wordt gewandeld, is Zuidoost-Brabant. In West-Brabant wordt het minst gewandeld tijdens een vakantie (NBTC-NIPO Research, 2019).

Populaire activiteiten tijdens vakantie

Top 5: populaire activiteiten tijdens vakantie	Brabant aandeel in %	Nederland aandeel in %
Uit eten gaan	69%	68%
Wandelen	53%	58%
Zwemmen	37%	32%
Funshopping	35%	32%
Fietsen	16%	25%

Van alle ondernomen activiteiten tijdens een vakantie in Noord-Brabant, zowel sportieve activiteiten als overige activiteiten, staat wandelen op nummer twee in de top vijf populaire activiteiten. In Nederland is dit ook het geval (NBTC-NIPO Research, 2019).

3.4 Profiel wandelaar

Leeftijd

Het grootste deel van de wandelingen in Brabant wordt gemaakt door wandelaars van 55 tot en met 64 jaar (18%). Daarop volgt de leeftijdscategorie van 45 tot en met 54 jarigen (17%). Het kleinste deel van de wandelingen wordt gemaakt door wandelaars in de leeftijdscategorie van 13 tot en met 17 jaar (1%).

Landelijk wordt het meest gewandeld door wandelaars in de leeftijdscategorie van 45 tot en met 54 jaar (17%). Er wordt het minst gewandeld door 13 tot en met 17-jarigen. Wel ligt dat percentage landelijk 1 procent hoger dan in Noord-Brabant (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Gezinscyclus

In Brabant wordt het grootste deel van de wandelingen gemaakt door twee typen huishoudens: volwassen huishoudens waarin de partner van de hoofdkostwinner tussen de 50 en 65 jaar oud is en huishoudens waarin het jongste kind 12 jaar of jonger is. Deze categorieën hebben beiden een aandeel van 26 procent en beslaan dus meer dan de helft van het totale aantal ondernomen wandelingen in Brabant. Het type huishouden dat de minste wandelingen in Brabant maakt, is het volwassen huishouden waarin de partner van de hoofdkostwinner tussen de 35 en 40 jaar oud is (1%).

Landelijk gezien, worden de meeste wandelingen gemaakt door huishoudens waarvan het jongste kind 12 jaar of jonger is (26%). De gemaakte wandelingen door volwassen huishoudens waarin de partner van de hoofdkostwinner tussen de 50 en 65 jaar is, ligt landelijk 5 procent lager dan in Brabant. In Nederland worden, net zoals in Brabant, de minste wandelingen ondernomen door personen die deel uitmaken van een huishouden waarin de partner van de hoofdkostwinner tussen de 35 en 40 jaar oud is (1%) (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Geslacht

Zowel in de provincie Noord-Brabant als in Nederland wordt er meer gewandeld door vrouwen (55%), dan door mannen (45%) (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Sociale klasse

Opvallend is dat er door de hogere sociale klassen meer gewandeld wordt dan door de lagere sociale klassen. De meeste wandelingen in Brabant worden gemaakt door personen uit klasse A (29%). De minste wandelingen worden ondernomen door personen uit de laagste sociale klasse, namelijk klasse D (12%). Landelijk zien deze cijfers er vergelijkbaar uit. De meeste wandelingen worden gemaakt door personen uit klasse A (26%). De minste wandelingen worden ondernomen door sociale klasse D (12%) (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Herkomstprovincie

Het grootste deel van de wandelingen in Noord-Brabant wordt gemaakt door wandelaars uit de provincie zelf (92,5%). De overige wandelaars komen voornamelijk uit aangrenzende provincies: Zuid-Holland en Gelderland, maar ook uit Utrecht en Noord-Holland.

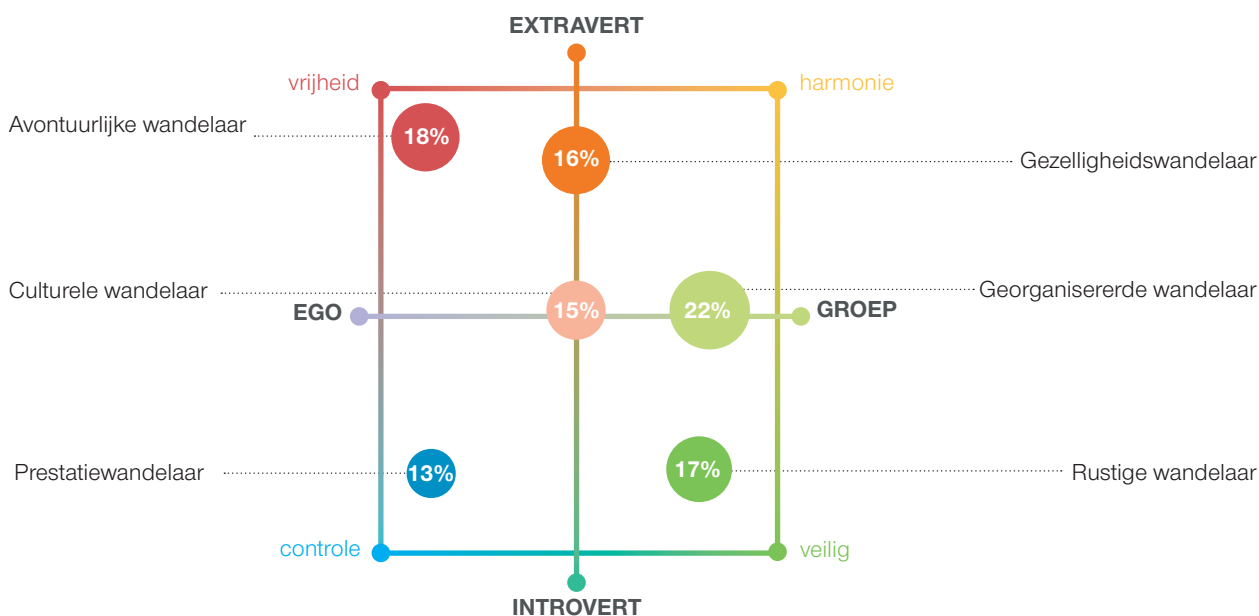
Top 5: herkomst wandelaars in Brabant	Aantal activiteiten * 1.000	Aantal activiteiten in %
Noord-Brabant	36.921	92,5%
Zuid-Holland	1.022	2,6%
Gelderland	403	1,0%
Utrecht	391	1,0%
Noord-Holland	356	1,0%

Brabanders trekken er over het algemeen vaak op uit. Inwoners uit Zuid-Holland maken de meeste wandeltochten (20%), daarna volgen Noord-Holland (16%) én Noord-Brabant (13%).

Van de ondernomen wandelingen in Noord-Brabant wordt 54 procent in de eigen gemeente gemaakt (NBTC-NIPO Research, 2018).

BSR-Model

Het BSR-model brengt de diverse levensstijlen van personen in kaart. Deze levensstijlen worden bepaald aan de hand van een sociologische as die tussen 'ego' en 'groep' loopt en een psychologische as die van 'extravert' naar 'introvert' loopt. Doordat deze assen elkaar kruisen ontstaan er vier segmenten waaraan een kleur gekoppeld is. Met deze segmenten en de daar bijhorende kleuren, kunnen drijfveren en motivaties van bepaalde groepen onderscheiden worden (MarketResponse). Stichting Wandelnet onderscheidt zes type Nederlandse recreatieve wandelaars, gebaseerd op het BSR-model (figuur 8).



Figuur 8 - BSR-model met leisureleefstijlen van Nederlandse wandelaars (Stichting Wandelnet, 2020a)

In Brabant zien we voornamelijk de georganiseerde en de avontuurlijke wandelaar.

Avontuurlijke wandelaar

De avontuurlijke wandelaar wandelt het liefst buiten de gebaande paden en gaat op zoek naar nieuwe gebieden. Deze wandelaar wil graag tot rust komen en foto's maken. Kijkend naar het BSR-model is 'vrijheid' een belangrijke motivatie voor dit type wandelaar (Stichting Wandelnet, 2020b).

Georganiseerde wandelaar

De georganiseerde wandelaar heeft de voorkeur voor een gemarkeerde wandelroute. De weg moet gemakkelijk te vinden zijn en rustpunten onderweg zijn een must. Deze wandelaar hecht veel waarde aan 'harmonie' en 'veiligheid' tijdens de wandelrecreatie (Stichting Wandelnet, 2020b).

3.5 Bestedingen

Bestedingen per wandelactiviteit

Gemiddelde uitgaven per wandeling van 1 uur of langer (incl. wandelingen waarbij niks wordt uitgegeven) in euro's	Noord-Brabant	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	0,1	0,1
Consumpties van eten, drinken e.d.	0,7	0,8
Bestedingen in winkels	0,2	0,7
Overige kosten	0,2	0,2
Totale uitgaven (excl. vervoers- en parkeerkosten)	1,2	1,8
Vervoerskosten	1,1	1,6
Parkeerkosten	0,2	0,3
Vervoersticket of vervoersbewijs	0,1	0,2
Totaal uitgave (incl. vervoers- en parkeerkosten)	2,6	3,9

Tijdens de ondernomen wandelingen in Brabant wordt er gemiddeld 1,20 euro per wandelactiviteit uitgegeven. Dit zijn de uitgaven exclusief vervoers- en parkeerkosten. Landelijk wordt er gemiddeld 60 cent meer uitgegeven per wandeling. De totale uitgaven inclusief vervoer en parkeren liggen in Brabant op 2,60 euro en in Nederland op 3,90 euro. Het grootste verschil komt voort uit de bestedingen in winkels en de vervoerskosten die landelijk hoger liggen.

Opvallend is dat tijdens de meeste wandelactiviteiten in Noord-Brabant helemaal niks wordt uitgegeven. Tijdens 98 procent van de wandelingen wordt er 0 euro uitgegeven. De gemiddelde uitgaven van 2,60 euro per wandeling komen dus voort uit 2 procent van de ondernomen wandelactiviteiten. Landelijk ligt dat percentage ook op 98 procent (NBTC-NIPO Research, 2018).

Totale bestedingen tijdens wandelactiviteiten

Totale uitgaven aan wandelingen van 1 uur of langer in euro's (* 1.000.000)	Noord-Brabant	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	2,5	42,3
Consumpties van eten, drinken e.d.	29,6	237,5
Bestedingen in winkels	8,8	205,8
Overige kosten	7	52,8
Totale kosten (excl. vervoers- en parkeerkosten)	47,9	538,3
Vervoerskosten	43,7	484,7
Parkeerkosten	9,2	100,4
Vervoersticket of vervoersbewijs	2,2	66,7
Totale kosten (incl. vervoers- en parkeerkosten)	103	1.190,1

De totale uitgaven tijdens wandelactiviteiten in Brabant, exclusief vervoer en parkeren, bedragen 47,9 miljoen euro. De totale uitgaven tijdens wandelactiviteiten in Nederland liggen op 538,3 miljoen euro. Dat betekent dat 8,9 procent van de totale Nederlandse uitgaven aan wandelactiviteiten in Brabant wordt besteed.

Kijkend naar de totale uitgaven, waarbij vervoers- en parkeerkosten wél zijn meegenomen, komen we op 103 miljoen euro in Brabant. Landelijk ligt dit op bijna 1,2 miljard euro. Dat wil zeggen dat 8,6 procent van de totale Nederlandse uitgaven aan wandelactiviteiten in Noord-Brabant wordt besteed (NBTC-NIPO Research, 2018).

Bestedingen per wandeluitstapje

Gemiddelde uitgaven per wandeluitstapje van 2 uur of langer (incl. wandeluitstapjes waarbij niks wordt uitgegeven) in euro's	Noord-Brabant	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	0,1	0,2
Consumpties van eten, drinken e.d.	1,0	1,0
Bestedingen in winkels	0,2	0,8
Overige kosten	0,3	0,2
Totale uitgaven (excl. vervoers- en parkeerkosten)	1,5	2,2
Vervoerskosten	1,7	2,3
Parkeerkosten	0,4	0,5
Vervoersticket of vervoersbewijs	0,1	0,3
Totale uitgaven (incl. vervoers- en parkeerkosten)	3,7	5,3

Tijdens een wandeluitstapje van 2 uur of langer wordt er in totaal in Noord-Brabant 1,50 euro uitgegeven, exclusief vervoers- en parkeerkosten. Landelijk ligt dat gemiddelde 70 cent hoger. De totale uitgaven inclusief de kosten voor vervoer en parkeren in Brabant bedragen 3,70 euro. Dat is 1,60 minder dan de totale uitgaven op landelijk niveau. Het grootste verschil zit in bestedingen in winkels en de vervoerskosten, die in Nederland beiden 60 cent hoger uitvallen.

In Brabant is er een duidelijk verschil zichtbaar in de bestedingen tijdens de wandelingen vanaf 1 uur of langer en de wandelingen vanaf 2 uur of langer. Er wordt gemiddeld 30 cent meer uitgegeven tijdens een wandeling van 2 uur of langer aan totale kosten, exclusief vervoers- en parkeerkosten. En er wordt gemiddeld 1,10 euro meer uitgegeven aan totale kosten, inclusief vervoers- en parkeerkosten. Opvallend zijn de vervoerskosten die bij wandeluitstapjes van 2 uur of langer op 60 cent hoger liggen. Kortom, naarmate de duur van een ondernomen wandeling langer wordt, spenderen wandelaars meer.

Ook bij de wandeluitstapjes van minimaal 2 uur blijkt dat er grotendeels niks wordt gependend tijdens een wandeling. In Noord-Brabant wordt er in 98 procent van de gevallen 0 euro uitgegeven tijdens een wandeling voor het plezier. Dit percentage ligt in Nederland op 97 procent (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Totale bestedingen tijdens wandeluitstapjes

Totale uitgaven aan wandeluitstapjes van 2 uur of langer in euro's (* 1.000.000)	Noord-Brabant	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	1,9	37,1
Consumpties van eten, drinken e.d.	23,5	196,5
Bestedingen in winkels	5,5	146,5
Overige kosten	6,3	37,2
Totale kosten (excl. vervoers- en parkeerkosten)	37,2	417,4
Vervoerskosten	41,1	439,3
Parkeerkosten	8,8	91,5
Vervoersticket of vervoersbewijs	1,9	62,2
Totale kosten (incl. vervoers- en parkeerkosten)	89,1	1.010,4

De totale uitgaven aan wandeluitstapjes van 2 uur of langer in Noord-Brabant, exclusief vervoers- en parkeerkosten, bedragen 37,2 miljoen euro. Landelijk ligt dat op 417,4 miljoen euro. Dat wil zeggen dat 8,9 procent van de totale uitgaven in Nederland in de provincie Brabant wordt gependend. Inclusief kosten voor vervoer en parkeren liggen deze uitgaven in Brabant op 89,1 miljoen euro en in Nederland op ruim 1 miljard euro. Dat betekent dat 8,8 procent van de totale bestedingen aan wandeluitstapjes van 2 uur of langer in Nederland in Noord-Brabant wordt uitgegeven (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

4. Fietsen



4.1 Aanbod, bekendheid en waardering

Knooppuntenroutes

Noord-Brabant beschikt over een fietsroutenetwerk van in totaal 4.917 kilometer (*EasyGIS, 2021*). 59 procent van de fietsers in Brabant is bekend met de knooppuntenroutes. Tijdens 21 procent van de fietstochten in Brabant worden knooppuntenroutes gebruikt. Dat zijn 6 miljoen recreatieve tochten.

Themaroutes

VisitBrabant maakt gebruik van Brabantse, nationale en internationale themalijnen in de promotie van de provincie als toeristische bestemming. De inzet van deze thema's draagt bij aan de verbinding van het Brabantse aanbod, waardoor meerdaagse verblijven gestimuleerd worden. De themalijnen waar de provincie op in speelt, zijn: 'Brabant Remembers', 'Van Gogh Brabant', 'Dutch Design'. De themaroutes worden uitgezet over het fietsknooppuntennetwerk en zijn veelal ontwikkeld in samenwerking met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en ondernemers en stakeholders die deel uitmaken van de route (*VisitBrabant Routebureau 2021*).

LF-routes

LF-route staat voor Langeafstand Fietsroute. Het zijn routes die niet binnen de provinciegrenzen blijven, maar door heel Nederland lopen. In Nederland is er in totaal 3.900 kilometer aan bewegwijzerd LF-routenetwerk aanwezig (*Stichting Landelijk Fietsplatform*). Maar liefst 13 procent loopt door de provincie Noord-Brabant (*Stichting Landelijk Fietsplatform, 2020*). Het LF-routenetwerk is nog volop in ontwikkeling. De komende jaren worden de huidige LF-routes omgevormd in een reeks LF-icoonroutes. Er zijn inmiddels vier landelijke LF-icoonroutes, waarvan de 'LF-Maasroute' en de 'LF-waterlinieroute' de provincie Noord-Brabant doorkruisen. De LF-icoonroutes kenmerken zich door een sterk thema en betere service en kwaliteit voor de vakantiefietser, met als doel een internationaal publiek aan te trekken (*Stichting Landelijk Fietsplatform*). Van de huidige LF-routes lopen er vier door Noord-Brabant (*Stichting Landelijk Fietsplatform*).

Om de waardering van het Brabantse fietsproduct te peilen, wordt ten eerste gebruikgemaakt van de Kwaliteitsmonitor fietsregio's van Stichting Landelijk Fietsplatform. Noord-Brabant werkt eraan de meest toonaangevende routeprovincie te zijn, met een op en top georganiseerd routenetwerk. Het beheer en onderhoud van de Brabantse fietsroutes is in juni 2021 door Stichting Nederlands Fietsplatform beoordeeld met een A+, de hoogst haalbare score waarmee Brabant koploper van Nederland is.

Opvallend is dat Noord-Brabant, met een 7,5, lager scoort op de kwaliteit van de paden en wegen dan het landelijk gemiddelde (7,8). Daarentegen scoort Brabant, met een 7,2, hoger op de horecagelegenheden ten opzichte van het landelijk gemiddelde (7,0). De cijfers voor bezienswaardigheden zijn echter omgekeerd. Op dit onderdeel scoort Brabant een 7,0 en Nederland een 7,2. Ook de openbare rustpunten worden relatief lager beoordeeld in Brabant met een 7,1, ten opzichte van een 7,3 op landelijk niveau (*Stichting Landelijk Fietsplatform, 2019*).

Wanneer de scores van alle onderdelen van de kwaliteitsmonitor bij elkaar worden opgeteld, ontstaat er een eindbeoordeling aan de hand van sterren. Hieruit blijkt dat Friesland en Zeeland het hoogst scoren met vijf sterren, wat staat voor 95 procent of meer van de totale score. Noord-Brabant valt in de categorie met 4,5 sterren, wat staat voor 85 tot 95 procent van de totale score. In de periode van 2013 tot 2019 steeg Brabant 1,5 ster (*Stichting Landelijk Fietsplatform, 2019*). Hieruit blijkt dat Noord-Brabant vooruitgang boekt in de kwaliteit van het fietsroutenetwerk.

4.2 Recreatie in vrijetijd

Participatie

De participatiegraad van een fietstocht voor het plezier ligt in Noord-Brabant op 53 procent (1.36 miljoen personen). Een stijging van 6 procent t.o.v. 2015. Daarmee heeft Brabant de hoogste participatiegraad van alle Nederlandse provincies. Het landelijke gemiddelde van de Nederlanders die in 2018 minstens één fietstocht voor het plezier ondernam, ligt namelijk op 48 procent, 5 procent lager dan de participatiegraad in Brabant. *(NBTC-NIPO Research, 2018)*

Motivatie

Nederlanders kennen verschillende motivaties om recreatief te fietsen. De vaakst benoemde reden is de omgeving (30%). Daarna volgt conditie op peil houden (29%) en fietsen voor het plezier (19%).

Frequentie

Het merendeel van de Brabanders dat in 2018 een fietstocht voor het plezier maakte, deed dit één, twee of drie keer per maand (36%). Het aantal personen dat één, twee of drie keer per week of zes tot elf keer per maand een fietstocht maakte, ligt in Brabant in beide gevallen op 18 procent.

Landelijk gezien, maakt 33 procent van de Nederlanders één, twee of drie keer per maand een fietstocht, wat 3 procent lager uitkomt dan de Brabantse frequentie. Wel fietsten Nederlanders gemiddeld 2 procent vaker zes tot elf keer per jaar en 2 procent minder één, twee of drie keer per week, in vergelijking met Brabanders. *(NBTC-NIPO Research, 2018)*

Afstand

De gemiddelde afstand van een fietstocht in Brabant is 24,1 kilometer. In Nederland ligt dat, met 22,3 kilometer, 1,8 kilometer lager. *(NBTC-NIPO Research, 2018)*

Duur

Gemiddeld ligt de duur van een fietstocht in Brabant op 2 uur en 25 minuten. In Nederland ligt dit gemiddelde iets lager, namelijk op 2 uur en 14 minuten. *(NBTC-NIPO Research, 2018)*

Gezelschap

Het gezelschap tijdens een fietstocht in Noord-Brabant bestaat in 40 procent van de gevallen uit de partner. Ook wordt er tijdens 31 procent van de ondernomen fietstochten alleen gefietst.

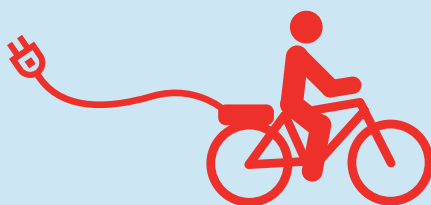
Landelijk is het fietsen met de partner ook het populairst (36%). Dit percentage ligt wel 4 procent lager dan in Brabant. Daar staat tegenover dat er landelijk 4 procent meer met kinderen wordt gefietst *(NBTC-NIPO Research, 2018)*.

In Brabant vinden fietsactiviteiten gemiddeld plaats met 2,7 personen. De Nederlandse cijfers laten, met een gemiddelde van 2,6 personen, een lager aantal zien *(NBTC-NIPO Research, 2018)*.

Omgeving

In Brabant zijn er drie soorten omgevingsgebieden die het hoogst scoren wat betreft fietstochten: bosgebied (30%), centrum van de stad of het dorp (25%) en landelijk of agrarisch gebied (23%). Er wordt het minst aan zee en in het duingebied gefietst, maar ook heidegebied of stuifzandgebied zijn minder in trek.

De Nederlandse cijfers laten zien dat landelijk of agrarisch gebied het populairst is onder fietsers (27%). Dit is 4 procent meer dan in Brabant. Daarnaast wordt er landelijk 13 procent minder in het bos gefietst en 2 procent minder in het centrum van de stad of het dorp *(NBTC-NIPO Research, 2018)*.



Toename verkoop elektrische fiets

Nederlandse fietsspecialisten zien een forse stijging in de verkoop van elektrische fietsen. Uit onderzoek blijkt dat in mei 2020 maar liefst 38 procent meer elektrische fietsen zijn verkocht, dan in mei 2019. In mei 2020 kwam dat neer op een recordaantal van 58.000 elektrische fietsen. De voornaamste redenen voor deze toename? De uitbraak van COVID-19 in combinatie met de gunstige weersomstandigheden in het voorjaar van 2020 (NRIT Media, 2020).

Ook in de periode voor het Coronavirus was al een aanzienlijke stijging zichtbaar in de afzet van elektrische fietsen. Waar in 2013 nog minder dan 200.000 elektrische fietsen werden verkocht, waren dit er in 2019 meer dan 420.000. Bovendien was in 2019 van alle nieuw verkochte fietsen, vier op de tien een elektrische fiets (de Haas, Hamersma, & Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2019).

Profiel elektrische fietsgebruiker

Hoewel de elektrische fiets het meest gebruikt wordt door 65-plussers, neemt het gebruik bij 50 tot en met 64-jarigen ook toe. Onder deze groep groeit het aandeel elektrische fietsen het sterkst. Waar in 2013 nog slechts 16 procent van de totale afstand door deze leeftijdsgroep werd afgelegd, ligt dat in 2019 op ongeveer 35 procent (de Haas, Hamersma, & Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2019). Ook interessant: de elektrische fiets is populairder onder vrouwen dan onder mannen. In 2019 verplaatsten vrouwen zich bijna 85 procent meer met de elektrische fiets dan mannen (de Haas, Hamersma, & Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2019).

Kenmerken gebruik elektrische fiets

In 2019 gebeurde 18 procent van de fietsverplaatsingen in Nederland, zowel utilitair als recreatief, met een elektrische fiets. Dat aandeel lag in 2013 nog op 8 procent. Bovendien is van de totale afgelegde fietsafstand in 2019, 26 procent afgelegd met de elektrische fiets. In 2013 was dit nog 12 procent (de Haas, Hamersma, & Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2019).

Tijdens een fietstocht met een niet-elektrische fiets wordt er gemiddeld 3,6 kilometer per tocht afgelegd. Tijdens een fietstocht mét een elektrische fiets ligt dat gemiddelde hoger, namelijk op 5,9 kilometer. Van alle leeftijdscategorieën fietsen de 75-plussers, met een gemiddelde afstand van 7,2 kilometer, het verst per verplaatsing. De 35 tot en met 49-jarigen leggen, met een gemiddelde afstand van 4,7 kilometer, de kortste afstanden af met de elektrische fiets (de Haas, Hamersma, & Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2019).

In 2019 werden in de vrije tijd de verste afstanden afgelegd met de elektrische fiets (52%). Van de totale afgelegde afstand werd de elektrische fiets voor 24 procent gebruikt bij woon-werkverkeer en voor dertien procent bij winkelen (de Haas, Hamersma, & Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, 2019).

Maar liefst 28 procent van de 55-plussers geeft 'gezondheidsredenen' aan als belangrijke reden om gebruik te maken van de elektrische fiets in plaats van een gewone fiets (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020f).

4.3 Recreatie tijdens vakantie

Fietsvakantie

Van de 1.939.000 vakanties in Noord-Brabant (2019) valt 4 procent (77.000 Nederlanders) onder het type 'fietsvakantie'. Het Nederlands gemiddelde ligt op 5 procent, 1 procent hoger dan het aandeel in Brabant.

60 procent van de Nederlanders die in 2020 een fietstrektocht maakte in eigen land, is dit in 2021 zeker weer van plan en 34 procent misschien.

Het marktaandeel van een fietsvakantie ligt op 7,5 procent.

Ondernomen fietsvakanties, naar Brabantse regio's	Aantal fietsvakanties * 1.000	Aantal fietsvakanties in %
West-Brabant	10	3%
Midden-Brabant	10	2%
Noordoost-Brabant	24	6%
Zuidoost-Brabant	25	3%
Brabant totaal	69	4%
Nederland totaal	894	5%

Net zoals bij de wandelvakanties, is er bij de fietsvakanties ook een spreiding zichtbaar over de diverse Brabantse regio's. De meeste fietsvakanties vinden plaats in Noordoost-Brabant en de minste in Midden-Brabant.

(NBTC-NIPO Research, 2019)

Fietstocht tijdens vakantie

Tijdens alle ondernomen vakanties in de provincie Brabant wordt er in 16 procent van de gevallen een recreatieve fietstocht gemaakt. Op landelijk niveau ligt, met 25 procent, 9 procent hoger.

Ondernomen fietstochten tijdens vakantie in Brabant, naar Brabantse regio's	Aantal vakanties waarin gefietst wordt * 1.000	Aantal vakanties waarin gefietst wordt in %
West-Brabant	32	11%
Midden-Brabant	54	13%
Noordoost-Brabant	78	24%
Zuidoost-Brabant	107	16%
Brabant totaal	272	16%
Nederland totaal	3.632	25%

In Noordoost-Brabant wordt het vaakst en in West-Brabant het minst gefietst tijdens een vakantie (NBTC-NIPO Research, 2019).

Populaire activiteiten tijdens vakantie

Top 5: populaire activiteiten tijdens vakantie	Brabant aandeel in %	Nederland aandeel in %
Uit eten gaan	69%	68%
Wandelen	53%	58%
Zwemmen	37%	32%
Funshopping	35%	32%
Fietsen	16%	25%

Fietsen staat op nummer vijf in de top vijf als het gaat om populaire activiteiten tijdens de vakantie. In Nederland staat fietsen ook op plek vijf. (NBTC-NIPO Research, 2019)

4.4 Profiel fietser

Leeftijd

Het grootste deel van de fietstochten in Noord-Brabant wordt gemaakt door ouderen in de leeftijdscategorie 65 tot en met 74 jaar (24%). De minste fietstochten door 13 tot en met 17-jarigen (4%).

Kijken we naar het Nederlands gemiddelde, dan fietsen de senioren van 65 tot en met 74 jaar het meest. Dit percentage ligt landelijk 3 procent lager dan in Brabant. 18 tot en met 24-jarigen ondernemen de minste fietstochten in Nederland (3%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Gezinscyclus

In Noord-Brabant wordt er het meest gefietst door personen die deel uitmaken van een volwassen huishouden, waarin de partner van de hoofdkostwinner 65 jaar of ouder is (29%). De kleinste categorie (1%) betreft de volwassen huishoudens waarin de partner van de hoofdkostwinnaar tussen de 35 en 40 jaar oud is.

Landelijk gezien worden de meeste fietstochten gemaakt door huishoudens waarin het jongste kind 12 jaar of jonger is. Dit percentage ligt in Nederland 5 procent hoger dan in Noord-Brabant. De minste fietstochten worden ondernomen door personen tussen de 35 en 40 jaar, zowel bij de alleenstaanden (1%) als bij de huishoudens met een partner (1%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Geslacht

Mannen ondernemen meer fietstochten dan vrouwen, zowel in Noord-Brabant als in Nederland. In Brabant wordt 52 procent van de fietstochten gemaakt door mannen en 48 procent door vrouwen. Kijkend naar Nederland, liggen deze cijfers nog dicht bij elkaar: 51 procent voor de mannen en 49 procent voor de vrouwen.

(NBTC-NIPO Research, 2018)

Sociale klasse

In Brabant wordt er voornamelijk gefietst door personen uit hogere sociale klassen. De meeste fietstochten worden ondernomen door personen uit sociale klasse B1 (26%). Dit is de één na hoogste sociale klasse. De minste fietstochten worden gemaakt door sociale klasse D (15%).

Kijken we naar de Nederlandse cijfers, dan zien we overeenkomsten. Ook hier wordt het meest gefietst door sociale klasse B1 (24%), 2 procent minder dan in Brabant. Landelijk wordt er echter 2 procent meer gefietst door personen uit de hoogste sociale klasse. (NBTC-NIPO Research, 2018)

Herkomstprovincie

In Brabant worden de meeste fietsactiviteiten ondernomen door inwoners uit de provincie zelf (93,6%). De overige fietstochten worden ondernomen door de aangrenzende provincies Zuid-Holland, Gelderland en Limburg, maar ook Noord-Holland haalt de top vijf.

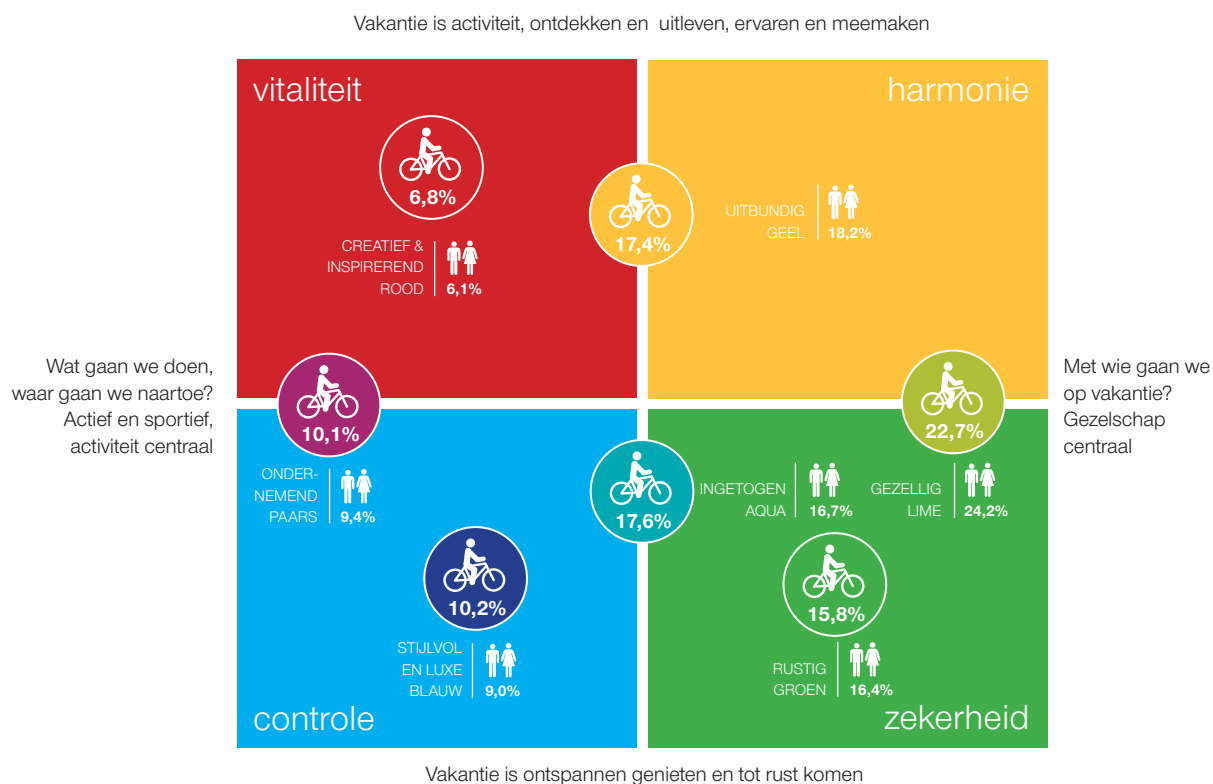
Top 5: herkomst fietsers in Brabant	Aantal activiteiten * 1.000	Aantal activiteiten in %
Noord-Brabant	21.174	93,6%
Zuid-Holland	631	2,8%
Noord-Holland	304	1,3%
Gelderland	193	0,9%
Limburg	118	0,5%

Brabanders gaan over het algemeen vaak op pad met de fiets. Inwoners uit Zuid-Holland maken de meeste fietstochten (22%), daarop volgt Noord-Holland (15%) en Noord-Brabant staat met 14 procent op een derde plek (NBTC-NIPO Research, 2018).

Van de fietstochten die gemaakt worden binnen de provincie Noord-Brabant wordt het grootste gedeelte buiten de eigen gemeente gemaakt (59%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

BSR-Model

Het BSR-model brengt de diverse levensstijlen van personen in kaart. Deze levensstijlen worden bepaald aan de hand van een sociologische as die tussen 'ego' en 'groep' loopt en een psychologische as die van 'extravert' naar 'introvert' loopt. Doordat deze assen elkaar kruisen ontstaan er vier segmenten waaraan een kleur gekoppeld is. Met deze segmenten en de daarbij horende kleuren, kunnen drijfveren en motivaties van bepaalde groepen onderscheiden worden (MarketResponse). Ook Stichting Landelijk Fietsplatform deelt Nederlandse recreatieve fietsers in naar leisureleefstijl, met het BSR-model als uitgangspunt.



Figuur 9 - BSR-model met leisureleefstijlen van Nederlandse fietsers (Stichting Landelijk Fietsplatform, 2017a)

Het model van leisureleefstijlen voor fietsers kent, in tegenstelling tot de leisureleefstijlen voor wandelaars, niet vier, maar zeven verschillende kleuren:

- **Vitaliteit** – rode leefstijl;
- **Harmonie** – gele leefstijl;
- **Harmonie/zekerheid** – lime leefstijl;
- **Zekerheid** – groene leefstijl;
- **Controle** – blauwe leefstijl;
- **Controle/zekerheid** – aqua leefstijl;
- **Controle/vitaliteit** – paarse leefstijl

(Stichting Landelijk Fietsplatform, 2017b).

In Brabant zien we voornamelijk de gezellige (lime) en ingetogen (aqua) fietser:

Gezellig lime

Lime fietsers vinden ‘gezellig met het gezin iets ondernemen’ belangrijker dan de activiteit zelf. Daarbij wordt veel waarde gehecht aan vrij zijn, rust en ontspanning. Deze fietser houdt dan ook niet van vermoeiende activiteiten. De leisureleefstijl, waarmee deze groep zich onderscheidt van andere fietsers, is een combinatie van ‘harmonie’ en ‘zekerheid’ (Stichting Landelijk Fietsplatform, 2017b).

Ingetogen aqua

De groep van ingetogen aqua fietsers karakteriseert zich door ‘rust’ en ‘interesse’. Deze fietsers zoeken graag naar nog niet ontdekte plekken, waarbij cultuur en/of historie een rol spelen. In het BSR-model typeert deze fietser zich door ‘controle’ en ‘zekerheid’ (Stichting Landelijk Fietsplatform, 2017b).

4.5 Bestedingen

Bestedingen per fietsactiviteit

Gemiddelde uitgaven per fietstocht van 1 uur of langer (incl. fietstochten waarbij niks wordt uitgegeven) in euro's	Noord-Brabant	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	0,1	0,1
Consumpties van eten, drinken e.d.	1,8	1,7
Bestedingen in winkels	2,2	1,2
Overige kosten	0,5	0,2
Totale uitgaven (excl. vervoers- en parkeerkosten)	4,5	3,3
Vervoerskosten	1,1	1,2
Parkeerkosten	0,1	0,1
Vervoersticket of vervoersbewijs	<0,1	0,1
Totale uitgaven (incl. vervoers- en parkeerkosten)	5,7	4,7

In Noord-Brabant wordt er tijdens een fietstocht gemiddeld 4,50 euro uitgegeven, waarbij de vervoers- en parkeerkosten buiten beschouwing zijn gelaten. Landelijk liggen deze bestedingen 1,20 euro lager. De gemiddelde uitgaven, inclusief vervoer en parkeren, bedragen 5,70 euro in Brabant. Deze uitgaven liggen in Nederland 1 euro lager. Het grootste verschil in bestedingen is zichtbaar in de uitgaven in winkels, die in Brabant per fietstocht 1 euro hoger liggen.

Net als bij de ondernomen wandeltochten, wordt er bij de ondernomen fietstochten in 98 procent van de gevallen niks uitgegeven. Ook landelijk wordt er tijdens 98 procent van de fietsactiviteiten 0 euro uitgegeven. (NBTC-NIPO Research, 2018)

Totale bestedingen tijdens fietsactiviteiten

Totale uitgaven aan fietstochten van 1 uur of langer in euro's (* 1.000.000)	Noord-Brabant	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	1,9	22,5
Consumpties van eten, drinken e.d.	40,6	261,7
Bestedingen in winkels	48,8	188,7
Overige kosten	11,2	37,6
Totale kosten (excl. vervoers- en parkeerkosten)	102,6	510,5
Vervoerskosten	24,9	179
Parkeerkosten	2,2	16,7
Vervoersticket of vervoersbewijs	0,059	13,2
Totale kosten (incl. vervoers- en parkeerkosten)	129,7	719,3

De totale uitgaven tijdens fietsactiviteiten in Brabant, waarbij vervoers- en parkeerkosten niet zijn meegerekend, bedragen 102,6 miljoen euro. Landelijk liggen deze totale uitgaven op 510,5 miljoen euro. Dit wil zeggen dat 20,1 procent, oftewel een vijfde deel, van deze bestedingen tijdens fietstochten in Nederland in de provincie Noord-Brabant wordt uitgegeven. Wanneer de kosten voor vervoer en parkeren wel worden meegenomen bij de totale uitgaven, komt dit in Brabant neer op 129,7 miljoen euro en in Nederland op 719,3 miljoen euro. Dat betekent dat van alle uitgaven in de Nederlandse provincies 18 procent in Brabant wordt uitgegeven. (NBTC-NIPO Research, 2018)

Bestedingen per fietsuitstapje

Gemiddelde uitgaven per fietsuitstapje van 2 uur of langer (incl. fietsuitstapjes waarbij niks wordt uitgegeven) in euro's	Noord-Brabant	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	0,1	0,2
Consumpties van eten, drinken e.d.	2,1	2,1
Bestedingen in winkels	2,0	1,3
Overige kosten	0,2	0,2
Totale uitgaven (excl. vervoers- en parkeerkosten)	4,4	3,8
Vervoerskosten	1,4	1,5
Parkeerkosten	0,1	0,1
Vervoersticket of vervoersbewijs	<0,1	0,1
Totale uitgaven (incl. vervoers- en parkeerkosten)	5,9	5,5

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat er in Brabant gemiddeld meer geld wordt uitgegeven aan fietsuitstapjes dan gemiddeld in Nederland. De totale uitgaven zonder vervoers- en parkeerkosten liggen in Brabant op 4,40 euro. Op landelijk niveau ligt dat, met 60 cent lager, op 3,80 euro. Kijkend naar de totale uitgaven, waarbij vervoer en parkeren zijn meegerekend, wordt er in Noord-Brabant 5,90 euro gespendeerd. Op landelijk niveau ligt dit, met 40 cent lager, op 5,50 euro. Dat verschil komt voort uit de bestedingen in winkels die in Brabant 70 cent hoger uitvallen dan in Nederland.

Bij de duur van fietstochten zijn er minder grote verschillen in uitgaven zichtbaar dan bij de wandelingen. Tijdens een fietstocht van 1 uur of langer wordt er in Noord-Brabant gemiddeld 4,50 euro uitgegeven aan totale kosten, zonder de vervoers- en parkeerkosten. Tijdens een fietsuitstapje van 2 uur of langer liggen deze uitgaven 10 cent lager op 4,40 euro. Opvallend is dat de uitgaven aan consumpties 30 cent hoger liggen, naarmate de duur van een fietstocht toeneemt. De bestedingen in winkels en overige uitgaven nemen, met 20 cent en 30 cent, af bij fietsuitstapjes van 2 uur of langer.

Kijkend naar de totale uitgaven, inclusief de kosten voor vervoer en parkeren, wordt er bij fietstochten van 1 uur en langer 5,70 euro uitgegeven. Deze uitgaven bedragen 5,90 euro bij tochten vanaf 2 uur. Het verschil wordt hier, net zoals bij de wandeltochten, duidelijk in de vervoerskosten die bij langere tochten 30 cent hoger uitvallen.

Net zoals bij de ondernomen fietstochten vanaf 1 uur, wordt er bij de fietsuitstapjes vanaf 2 uur in Brabant in bijna alle gevallen 0 euro uitgegeven. Dit percentage ligt op 99 procent. In Nederland ligt dit percentage op 98 procent. (NBTC-NIPO Research, 2018)

Totale bestedingen tijdens fietsuitstapjes

Totale uitgaven aan fietsuitstapjes van 2 uur of langer in euro's (* 1.000.000)	Noord-Brabant	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	1,2	20,4
Consumpties van eten, drinken e.d.	36,2	239,6
Bestedingen in winkels	35,0	147,6
Overige kosten	4,1	28,4
Totale kosten (excl. vervoers- en parkeerkosten)	76,6	435,9
Vervoerskosten	24,1	173,7
Parkeerkosten	2,2	15,9
Vervoersticket of vervoersbewijs	0,1	12,7
Totale kosten (incl. vervoers- en parkeerkosten)	102,9	638,4

In Noord-Brabant wordt er tijdens fietstochten, met een duur van minimaal 2 uur, in totaal 76,6 miljoen euro uitgegeven. Dat is exclusief vervoers- en parkeerkosten. Landelijk ligt dat op 435,9 miljoen euro. Hieruit blijkt dat 17,6 procent van de totale uitgaven in Nederland, zonder de kosten voor vervoer en parkeren, in Noord-Brabant wordt besteed. Kijkend naar de totale kosten, inclusief de vervoers- en parkeerkosten, wordt er in Noord-Brabant 102,9 miljoen euro gependend en in Nederland 638,4 miljoen euro. Dit betekent dat maar liefst 16,1 procent van de totale kosten in Nederland tijdens fietsuitstapjes in Brabant wordt uitgegeven (NBTC-NIPO Research, 2018).

5. Mountainbiken



5.1 Aanbod, bekendheid en waardering

Brabant heeft een internationaal MTB-netwerk van in totaal 1.914 kilometer. Dit netwerk verbindt routes in Zuid-oost-Brabant met routes in België en Limburg. Hierdoor is het mogelijk om (meerdaagse) mountainbiketochten uit te zetten.

Brabants meest gewaardeerde MTB-routes zijn het Dak van Brabant (Nuenen), het Dak van Netersel (Netersel) en de MTB-route in de Loonse en Drunense Duinen. Deze populariteit is te danken aan de hoogteverschillen en single tracks.

5.2 Recreatie in de vrije tijd

Participatie

In Nederland zijn er 740.000 sportieve fietsers. 17 procent van deze doelgroep richt zich uitsluitend op mountainbiken en 25 procent combineert dit met wielrennen. De omvang van het aantal mountainbikers in Nederland is circa 310.000 personen.

In 2018 ging 6 procent van de Brabanders minstens één keer per jaar mountainbiken of wielrennen. De landelijke participatiegraad voor mountainbiken of wielrennen ligt eveneens op 6 procent (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Frequentie

Het grootste deel van de mountainbikers en wielrenners in Noord-Brabant (39%) fiets één, twee of drie keer per week. Daarnaast gaat 26 procent één, twee of drie keer per maand mountainbiken of wielrennen in Brabant. In Nederland gaat het grootste gedeelte (30%) één, twee of drie keer per maand mountainbiken of wielrennen. Daarna volgt de groep (24%) die één, twee of drie keer per week gaat mountainbiken of wielrennen (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Zowel het aandeel Nederlanders (10%) dat minstens één keer per jaar sportief fietste, als het aandeel Nederlanders (6%) dat minstens twaalf keer per jaar fietste, bleef de laatste jaren nagenoeg gelijk.

In Brabant worden jaarlijks 3,1 miljoen mountainbiketochten ondernomen, ten opzichte van 1,7 miljoen in 2015.

Afstand

De gemiddelde afstand die een mountainbiker of wielrenner aflegt tijdens een tocht in Nederland is 41,8 kilometer (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Duur

Gemiddeld duurt een fietstocht met de mountainbike of wielrenfiets in Nederland 2 uur en 15 minuten (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Gezelschap

De meerderheid van de mountainbike- en wielrentochten in Nederland wordt individueel zonder gezelschap ondernomen (57%). Daaropvolgend worden de meeste tochten gemaakt met vrienden of kennissen (18%). Met de partner mountainbiken of wielrennen wordt door 12 procent van de Nederlanders gedaan.

De gemiddelde grootte van het gezelschap van mountainbike- of wielrentocht in Nederland bestaat uit 2,7 personen. (*NBTC-NIPO Research, 2018*)

Omgeving

De omgeving waar landelijk de meeste mountainbike- of wielrentochten plaatsvinden, is in landelijk of agrarisch gebied (36%). Ook vindt 30 procent van de tochten plaats in bosgebied (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

5.3 Recreatie tijdens vakantie

De streekproef van dit onderdeel is te klein om hier representatieve uitspraken over te doen.

5.4 Profiel mountainbiker

De sportieve fietser kent verschillende disciplines, waarvan wielrennen en mountainbiken de bekendste en meest beoefende vormen zijn. Vrijheid, ontspanning, avontuur, gezondheid en prestaties zijn waarden die voor de sportieve fietser belangrijk zijn. De avontuurlijke wielersporter (ook geïnteresseerd in andere sporten) en de fanatieke wielersporter (kan zich geen leven zonder wielersport voorstellen) vormen de belangrijkste groepen. 90 procent van de wielersporters is geen lid van een vereniging. De belangrijkste reden hiervoor is de tijdsinvestering en het prestatiegerichte karakter van verenigingen.

Leeftijd

De meeste mountainbikers of wielrenners in Nederland behoren tot de leeftijdscategorie 45 tot en met 54 jaar (28%). Daarna volgen de 25 tot en met 34-jarigen (18%). De derde grootste leeftijdscategorie van mountainbikers of wielrenners betreft de 35 tot en met 44 jarige met 15 procent (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Gezinscyclus

De grootste groep mountainbikers of wielrenners in Nederland heeft een huishouden waarin het jongste kind een leeftijd van 12 jaar of jonger heeft (25%). Daarop volgen de volwassen huishoudens, waarin de partner van de hoofdkostwinnaar tussen de 50 en 65 jaar oud is (20%) (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Geslacht

Het overgrote deel van de mountainbikers of wielrenners in Nederland is man (83%), slechts 17 procent is vrouw (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Sociale klasse

Mountainbiken of wielrennen wordt het meest uitgeoefend door Nederlanders uit sociale klasse A (32%). Hierop volgen Nederlanders uit sociale klasse B1 (24%) en klasse B2 (25%) (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Herkomstprovincie

Kijken we naar de mountainbike- en wielrentochten op landelijk niveau, dan zien we dat Brabanders (18%), op Zuid-Hollanders na, het vaakst tochten ondernemen in Nederland.

In Nederland vindt 32 procent van de fietstochten op een mountainbike of wielrenfiets binnen de eigen gemeente plaats. (*NBTC-NIPO Research, 2018*)

5.5 Bestedingen

Bestedingen per mountainbike- of wielrenactiviteit

Gemiddelde uitgaven per mountainbike- of wielrentocht van 1 uur of langer (incl. tochten waarbij niks wordt uitgegeven) in euro's	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	0,5
Consumpties van eten, drinken e.d.	0,9
Bestedingen in winkels	0,1
Overige kosten	3,2
Totale uitgaven (excl. vervoers- en parkeerkosten)	4,7
Vervoerskosten	2,0
Parkeerkosten	0,1
Vervoersticket of vervoersbewijs	0,2
Totale uitgaven (incl. vervoers- en parkeerkosten)	7,0

Tijdens mountainbike- en wielrentochten in Nederland wordt er gemiddeld 4,70 euro per activiteit uitgegeven, exclusief vervoers- en parkeerkosten. De totale uitgaven, inclusief de kosten voor vervoer en parkeren, bedragen 7,00 euro. De grootste uitgavenposten zijn de overige kosten en vervoerskosten.

Opvallend is dat tijdens 97 procent van de mountainbike- en wielrenactiviteiten helemaal niets wordt uitgegeven. De gemiddelde uitgaven van 7 euro worden dus gegenereerd uit 3 procent van het totale aantal tochten. (NBTC-NIPO Research, 2018)

Totale bestedingen tijdens mountainbike- of wielrenactiviteiten

Totale uitgaven aan mountainbike- of wielrentochten van 1 uur of langer in euro's (* 1.000.000)	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	10,9
Consumpties van eten, drinken e.d.	19,5
Bestedingen in winkels	1,6
Overige kosten	70,8
Totale kosten (excl. vervoers- en parkeerkosten)	102,8
Vervoerskosten	44,5
Parkeerkosten	1,4
Vervoersticket of vervoersbewijs	3,3
Totale kosten (incl. vervoers- en parkeerkosten)	152,1

De totale uitgaven aan mountainbike- of wielrenactiviteiten lagen in 2018 op 102,8 miljoen euro, exclusief de kosten voor vervoer en parkeren. De totale kosten inclusief vervoer en parkeren bedroegen 152,1 miljoen euro. (NBTC-NIPO Research, 2018)

5.6 Wensen

- Mountainbikers willen graag onverharde en smalle paden, hellingen, een netwerk van routes in plaats van één geïsoleerde route, goede bewegwijzering en makkelijk te bereiken parkeerplaatsen.
- Grootste ergernissen onderweg zijn: zwerfafval, loslopende honden, mondelinge agressie, gedrag van andere verkeersdeelnemers en slechte paden en wegen.

5.7 Wist u dat:

- Mountainbiken na wandelen, fietsen en hardlopen de populairste buitenactiviteit is.
- Uit onderzoek blijkt dat het versturende effect van een mountainbiker vergelijkbaar is met dat van een wandelaar.
- 30 procent van de mountainbikers een app gebruikt bij het beoefenen van de activiteit.
- Mountainbikers zich bij het kiezen van hun route minder laten leiden door de kwaliteit van de paden en wegen.

6. Paardrijden



6.1 Aanbod, bekendheid en waardering

Brabant heeft een ruiter- en mennetwerk van ruim 1634 km. De laatste jaren zijn verschillende netwerken gerealiseerd, waardoor de ruiter of menner keuzevrijheid heeft bij het uitstippelen van een route. Dit sluit aan op de wens van de gebruiker.

Paardensporters hebben behoefte aan nieuwe ervaringen, mentale en fysieke uitdagingen. De populairste activiteit onder ruiters en menners is het maken van een buitenrit vanuit een stal. Ook het ontdekken van nieuwe gebieden met het paard is populair (*buitenrijden.nl*).

76,5 procent van de paardensporters heeft een eigen paard.

De interesse in investeren in hippische bedrijven of het aan huis houden van paarden is populairder dan ooit. Dat is positief, want het verbinden van bestaande en nieuwe voorzieningen, accommodaties en horeca aan routes, maakt meerdaagse tochten door Brabant mogelijk.

Ontspanning is in 62,5 procent van de gevallen dé motivatie om paard te rijden.

6.2 Recreatie in de vrije tijd

Participatie

De participatiegraad voor paardrijden lag in 2018 op 3 procent. Dat betekent dat 3 procent van de Brabanders minstens één keer in 2018 aan paardensport deed. De landelijke participatie is tevens 3 procent (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Frequentie

Het grootste deel van de paardensporters in Brabant (51%) rijdt één, twee of drie keer per week paard. Daarna volgt een relatief grote groep (35%) die vier keer per week of vaker rijdt.

Ook op landelijk niveau doet de grootste groep (50%) één, twee of drie keer per week aan paardensport. Het deel dat vier keer per week of vaker rijdt is hier kleiner (18%) (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Afstand

Gemiddeld legt een ruiter in Nederland tijdens een paardrijdrit 9,7 kilometer af.

Gemiddeld wordt 10,6 kilometer afgelegd om bij een startpunt te komen. 11 procent van de paardensporters rijdt daar meer dan 20 kilometer voor (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Duur

De gemiddelde duur van een paardrijdtocht in Nederland ligt op 2 uur en 23 minuten. (*NBTC-NIPO Research, 2018*)

Gezelschap

De meeste ruiters in Nederland gaan alleen met het paard op pad (35%). Gezelschap bestaat meestal uit vrienden of kennissen (32%). Ook paardrijden met familie is relatief populair (16%).

De groepsgrootte tijdens paardensport in Nederland bestaat gemiddeld uit 2,8 personen (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Omgeving

Precies de helft van alle paardrijdtochten in Nederland wordt ondernomen in bosgebied (50%). De 25 procent die daarop volgt, bevindt zich in een omgeving met landelijk of agrarisch gebied (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

6.3 Recreatie tijdens vakantie

In 2019 werd er tijdens een vakantie in Nederland in 1 procent van de gevallen een paardrijdtocht ondernomen (NBTC-NIPO Research, 2018).

6.4 Profiel paardensporter

Leeftijd

De grootste groep ruiters (23%) in Nederland heeft een leeftijd van 45 tot en met 54 jaar. Daarop volgt een relatief gelijkmatige spreiding over de leeftijdscategorieën van 35 tot en met 44 (17%), 18 tot en met 24 (16%) en 13 tot en met 17 jaar (16%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Gezinscyclus

De gezinscyclus van het merendeel van de paardensporters in Nederland ziet er met 24 procent als volgt uit: volwassen huishouden waarin de partner van de hoofdkostwinnaar tussen de 50 en 65 jaar oud is. Daarop volgen de volwassen huishoudens waarin de partner van de hoofdkostwinnaar tussen de 40 en 50 jaar oud is (20%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Geslacht

Bij de paardensport in Nederland zijn de vrouwen (82%) sterker vertegenwoordigd dan de mannen (18%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Sociale klasse

Wat opvalt, is dat er in Nederland duidelijk meer aan paardensport gedaan wordt door hogere sociale klassen. Het grootste deel komt uit klasse A (49%), daarna volgt klasse B1 (20%) en B2 (21%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Herkomstprovincie

In vergelijking met andere provincies komen er relatief weinig paardensporters uit Noord-Brabant (6%). Inwoners van Gelderland doen het meest aan paardensport (26%).

Paardrijden in Nederland wordt voor het overgrote deel binnen de eigen gemeente gedaan (58%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

6.5 Bestedingen

Bestedingen per paardrijdactiviteit

Gemiddelde uitgaven per paardrijdtocht van 1 uur of langer (incl. tochten waarbij niks wordt uitgegeven) in euro's	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	2,1
Consumpties van eten, drinken e.d.	0,7
Bestedingen in winkels	-
Overige kosten	0,4
Totale uitgaven (excl. vervoers- en parkeerkosten)	3,1
Vervoerskosten	4,8
Parkeerkosten	-
Vervoersticket of vervoersbewijs	<0,1
Totale uitgaven (incl. vervoers- en parkeerkosten)	7,9

Paardensporters geven in Nederland gemiddeld 3,10 euro per tocht uit, exclusief vervoers- en parkeerkosten. Wanneer deze kosten wel in rekening worden gebracht, liggen de gemiddelde uitgaven op 7,90 euro. De meeste uitgaven gaan, met 4,80 euro, naar de categorie vervoerskosten.

Ook tijdens paardensport, wordt tijdens het merendeel (91%) van de tochten 0 euro uitgegeven. De gemiddelde totale uitgaven van 7,90 euro komen dus voort uit 9 procent van alle paardrijdactiviteiten (NBTC-NIPO Research, 2018).

Totale bestedingen tijdens paardrijdactiviteiten

Totale uitgaven aan paardrijdtochten van 1 uur of langer in euro's (* 1.000.000)	Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	2,5
Consumpties van eten, drinken e.d.	0,8
Bestedingen in winkels	-
Overige kosten	0,5
Totale kosten (excl. vervoers- en parkeerkosten)	3,8
Vervoerskosten	5,8
Parkeerkosten	-
Vervoersticket of vervoersbewijs	0,1
Totale kosten (incl. vervoers- en parkeerkosten)	9,7

De totale bestedingen die plaatsvinden tijdens paardrijdtochten in Nederland, zonder kosten voor vervoer en parkeren, bedragen 31 miljoen euro. Wanneer de vervoers- en parkeerkosten wel in acht worden genomen, gaat er in totaal 59 miljoen naar paardrijdactiviteiten. (NBTC-NIPO Research, 2018)

6.6 Wensen

- Ruiters en menbers willen het liefst in natuurgebieden op onverharde trajecten rijden, liever niet op verharde wegen en zeker niet in stedelijk gebied.
- Het merendeel van paardensporters maakt graag een lange buitenrit met één of meer tussenstops bij horeca (PaardenWelkom).
- Ruiters en menbers waarderen extra voorzieningen op de basisroute, zoals hindernissen in de vorm van omgezaagde bomen of waterlopen.
- Basisvoorzieningen op de opstap- en rustpunten, zoals ruimte voor trailers en water voor de paarden, worden zeer gewaardeerd.

7. Varen



7.1 Aanbod, bekendheid en waardering

In totaal telt Nederland 507.800 vaartuigen. Circa 154.000 vaartuigen liggen in het water bij havens en bedrijven. Hiervan liggen er 10.500 in Brabant, wat neerkomt op 7 procent van het totaal.

- Varen in eigen land is een trend. De bootverkoop en -verhuur in Nederland beleven een piek. Veel mensen die nog nooit in een boot hebben gevaren, schaffen nu een boot aan.
- Op de lange termijn heeft de watersport last van vergrijzing en een verouderende vloot. Dit biedt echter ook kansen. De nieuwe generatie vaarrecreanten heeft veel meer behoefte aan flexibiliteit. Het bootbezit neemt af en watersporters kiezen er eerder voor om zo nu en dan een boot te huren.
- Het voorzieningenniveau in een jachthaven en de mogelijkheden in de omgeving worden steeds belangrijker. Door belevingsconcepten aan te bieden, wordt een jachthaven meer dan alleen een ligplaats.
- Het is belangrijk dat de fiets- en wandelroutes goed aansluiten op de jachthavens. Toervaarders kunnen zo via de routes de regio in, terwijl fietsers en wandelaars op hun beurt gebruik kunnen maken van de voorzieningen - zoals horeca - op de jachthavens.

7.2 Recreatie in de vrije tijd

Participatie

De participatiegraad voor kanoën en roeien ligt in Brabant op 4 procent. Voor varen en zeilen geldt in Brabant een participatiegraad van 6 procent.

Landelijk ligt de participatiegraad voor kanoën en roeien op 5 procent. De Nederlandse participatie voor varen en zeilen ligt iets hoger, op 10 procent (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Frequentie

In Noord-Brabant onderneemt 65 procent één tot twee keer per jaar een tocht met de kano of roeiboot. Daarop volgt een gemiddelde van zes tot elf keer per jaar (18%). 64 procent gaat één tot twee keer per jaar varen of zeilen in Brabant. En 18 procent doet dat drie tot vijf keer per jaar.

Kijkend naar het landelijk gemiddelde, onderneemt 58 procent van de Nederlanders één tot twee keer per jaar een kano- of roeitocht. Daarop volgen gemiddelden van drie tot vijf keer per jaar (15%) en zes tot elf keer per jaar (15%).

52 procent van de Nederlanders onderneemt één tot twee keer per jaar een vaar- of zeiltocht. 17 procent vaart of zeilt zes tot elf keer per jaar in Nederland (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Afstand

De afstand die tijdens een tocht met de kano of roeiboot in Nederland wordt afgelegd ligt gemiddeld op 10 kilometer. Tijdens een vaar- of zeiltocht ligt deze afstand dubbel zo hoog, op gemiddeld 25,1 kilometer (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Duur

Gemiddeld duurt een kano- of roeitocht in Nederland 2 uur en 26 minuten. Een vaar- of zeiltocht heeft een langere duur, namelijk 4 uur en 38 minuten (*NBTC-NIPO Research, 2018*).

Gezelschap

In Nederland wordt er het meest gekanoed of geroeid met clubgenoten en tegenstanders (35%). Ook kanoën of roeien met de partner is relatief populair (25%). Varen of zeilen in Nederland wordt het meest gedaan met de partner (39%). Tevens is varen of zeilen met kinderen populair (29%). Kort daarop volgt varen of zeilen met vrienden of kennissen (27%).

De grootte van het gezelschap tijdens kanoën of roeien in Nederland is gemiddeld 5 personen. Tijdens varen of zeilen is het gezelschap groter, namelijk 7,6 personen (NBTC-NIPO Research, 2018).

Omgeving

Wanneer er in Nederland kano- of roeitochten worden ondernomen, is dit veelal op een water, rivier, plas of meer (52%). Bovendien wordt er relatief veel gekanoed of geroeid bij recreatiegebieden (23%). Tijdens het varen of zeilen ziet deze categorieverdeling er vergelijkbaar uit. Ook hierbij vindt 52 procent van de tochten op een water, rivier, plas of meer plaats. Bovendien vindt 18 procent van de vaar- of zeilrecreatie in recreatiegebieden plaats (NBTC-NIPO Research, 2018).

7.3 Recreatie tijdens vakantie

Vaartocht tijdens vakantie

In 2019 werd er tijdens een vakantie in 1 procent van de gevallen aan roeien, kanoën of zeilen gedaan. Daarnaast wordt er in Nederland tijdens een vakantie in 4 procent van de gevallen een boottocht of rondvaart gemaakt (NBTC-NIPO Research, 2019).

7.4 Profiel toervaarder

Leeftijd

De Nederlanders die in hun vrije tijd kanoën of roeien, komen voornamelijk uit de leeftijdscategorie 25 tot en met 34 jaar (26%). Daarop volgen de 18 tot en met 24-jarigen (22%).

Ook voor varen of zeilen geldt dat de 25 tot en met 34-jarigen het meest actief zijn (21%). Daarop volgen de 45 tot en met 54-jarigen (16%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Gezinscyclus

Kanoën of roeien wordt in Nederland het meest gedaan door huishoudens waarin het jongste kind een leeftijd heeft van 12 jaar of jonger (30%). Ook de huishoudens waarin de partner van de hoofdkostwinnaar tussen de 50 en 65 jaar oud is, hebben een relatief groter aandeel met 24 procent.

Tijdens het varen of zeilen ziet de verdeling rondom de gezinscyclus er vergelijkbaar uit. Varen of zeilen wordt het meest gedaan door huishoudens waarin het jongste kind 12 jaar of jonger is (25%) en in volwassen huishoudens waarin de partner van de hoofdkostwinnaar een leeftijd heeft tussen de 50 en 65 jaar (25%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Geslacht

De verdeling in geslacht is bij kanoën of roeien in Nederland precies gelijk. Zowel de mannen als de vrouwen vertegenwoordigen 50 procent van het totale aantal watersporters in deze categorie. Bij varen of zeilen is er wel een verschil zichtbaar. Dit wordt voor 57 procent door mannen ondernomen en voor 43 procent door vrouwen (NBTC-NIPO Research, 2018).

Sociale klasse

Kanoën of roeien wordt het meest ondernomen door Nederlanders uit sociale klasse A (34%), gevolgd door klasse B2 (28%) en klasse B1(20%).

Ook varen of zeilen wordt het meest door sociale klasse A ondernomen (39%). Dit blijkt ook populair bij sociale klasse B1 (22%) en B2 (16%) (NBTC-NIPO Research, 2018).

Herkomstprovincie

Uit de provincies Noord-Holland (29%) en Zuid-Holland (24%) komen de meeste personen die kano- of roeitochten ondernemen. Op een derde plek volgt Noord-Brabant, met een aandeel van 10 procent. Op het gebied van varen of zeilen komt tevens het grootste deel uit Noord-Holland (27%) en Zuid-Holland (24%). Noord-Brabant heeft hierin een aandeel van 6 procent.

Zowel tijdens het kanoën of roeien als tijdens het varen of zeilen worden de meeste tochten ondernomen binnen de eigen gemeente. Bij kanoën of roeien is dit een aandeel van 41 procent en bij varen of zeilen 29 procent (NBTC-NIPO Research, 2018).

7.5 Bestedingen

Bestedingen per vaaractiviteit

Gemiddelde uitgaven per vaartocht van 1 uur of langer (incl. tochten waarbij niks wordt uitgegeven) in euro's	Kanoën of roeien in Nederland	Varen of zeilen in Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	3,5	3,2
Consumpties van eten, drinken e.d.	2,0	2,6
Bestedingen in winkels	0,4	1,0
Overige kosten	0,2	5,4
Totale kosten (excl. vervoers- en parkeerkosten)	6,1	12,1
Vervoerskosten	4,7	5,2
Parkeerkosten	0,9	0,6
Vervoersticket of vervoersbewijs	5,6	5,8
Totale kosten (incl. vervoers- en parkeerkosten)	17,3	23,7

De gemiddelde uitgaven tijdens een kano- of roeiactiviteit in Nederland bedragen 6,10 euro, zonder kosten voor vervoer en parkeren. Bij varen of zeilen bedragen deze uitgaven 12,20 euro, bijna dubbel zoveel. Wanneer de vervoers- en parkeerkosten wel in acht worden genomen, wordt er tijdens kanoën of varen gemiddeld 17,30 euro uitgegeven en tijdens varen of zeilen 23,70 euro. De grootste uitgavepost bij kanoën of roeien én varen of zeilen is het vervoersticket of vervoersbewijs. Het grootste verschil in de uitgaven tussen deze twee vaarcategorieën, zit hem in de overige kosten. Die liggen bij varen of zeilen op 5,40 euro en bij kanoën of roeien op 20 cent. In Brabant wordt naar schatting € 4 miljoen uitgegeven aan vaaractiviteiten, exclusief vervoers- en parkeerkosten. Deze kosten bedragen € 2,8 miljoen.

Tijdens 72 procent van de kano- of roeitochten wordt helemaal niets uitgegeven. Bij varen of zeilen ligt dat, met 82 procent, nog hoger. (NBTC-NIPO Research, 2018)

Totale bestedingen tijdens vaaractiviteiten

Totale uitgaven aan vaartochten van 1 uur of langer in euro's (* 1.000.000)	Kanoën of roeien in Nederland	Varen of zeilen in Nederland
Toegangsprijzen, deelnamekosten, huurprijzen e.d.	18,8	35,1
Consumpties van eten, drinken e.d.	10,7	28,9
Bestedingen in winkels	2,2	11,2
Overige kosten	0,9	59,5
Totale kosten (excl. vervoers- en parkeerkosten)	32,6	134,7
Vervoerskosten	25,1	57,5
Parkeerkosten	4,7	7,0
Vervoersticket of vervoersbewijs	29,9	64,5
Totale kosten (incl. vervoers- en parkeerkosten)	92,3	263,6

Tijdens varen of zeilen in Nederland wordt bijna vier keer zoveel besteed aan totale kosten (exclusief vervoers- en parkeerkosten) ten opzichte van kanoën of roeien. Bij kanoën of roeien wordt in Nederland gemiddeld € 32,6 miljoen uitgegeven en bij varen of zeilen maar liefst € 134,7 miljoen. Inclusief de vervoers- en parkeerkosten komen de totale uitgaven van deze twee vaarcategorieën weer iets dichterbij elkaar te liggen. De totale kosten voor kano- en roeitochten komen in Nederland neer op 92,3 miljoen euro. Bij varen of zeilen ligt dat op € 263,6 miljoen (NBTC-NIPO Research, 2018).

Tijdens vaaractiviteiten (varen, zeilen, kanoën en roeien) in Nederland wordt in totaal € 167,3 miljoen uitgegeven, exclusief vervoers- en parkeerkosten. Deze vervoers- en parkeerkosten bedragen € 355,9 miljoen. In Brabant wordt naar schatting € 4 miljoen uitgegeven aan vaaractiviteiten, exclusief vervoers- en parkeerkosten. Deze kosten bedragen € 2,8 miljoen.

7.6 Wensen & wist u dat?

- Kanovaarders hebben bescheiden wensen: een verstevigde lage oeverrand voor in- en uitstappen, ook bij sluizen, stuwen of lage bruggen en een minimale doorvaarthoogte en -breedte. Dit zijn voorzieningen waar ook andere watersporters en schaatsers baat bij hebben.
- De markt van riviercruises is groeiende. De steeds vitalere recreant wil in korte tijd mooie plaatsen bezoeken, waarbij fietsarrangementen in het programma worden opgenomen.
- Voor het huren van een boot is vaak geen vaarbewijs nodig. Daardoor is varen voor een grotere groep toegankelijker geworden.

8. Samenvatting kerncijfers Routestructuren in Brabant



Fietsen

Wandelen

	Aantal kilometer netwerk/routes	5000 kilometer	10.000 kilometer
	Aantal tochten > 1 uur	28,6 miljoen (94% door Brabanders zelf)	62,4 miljoen (93% door Brabanders zelf)
	Frequentie 1-3x per week	18%	24%
	Participatie	53% (stijging 6% t.o.v. 2015)	70% (stijging van 10% t.o.v. 2017)
	Duur	145 minuten (landelijk 134 minuten)	1 uur en 44 minuten (boven landelijk gemiddelde van 96 minuten)
	Gemiddelde afstand	24,1 kilometer	6,6 kilometer
	Gemiddelde groepsgrootte en samenstelling	2,7 personen	2,6 personen
	Bekendheid netwerk	59%	25%
	Omgeving	Bossen en stedelijk gebied	Bosgebied
	Gemiddelde bestedingen per tocht	€ 4,50 (landelijk €3,30)	€ 1,20 (stijging van 0,66 cent t.o.v. 2015)
	Bestedingen activiteit totaal per jaar	€128,7 miljoen (1/5 van NL)	€74,4 miljoen
	Aantal vakanties	77.000	90.600
	Wensen	Brede paden, reparatiepunten en eenduidigheid bewegwijzering	Bankjes, vuilnisbakken en betere (online) toegankelijkheid routes



Paardrijden

Mountainbiken

Varen

	Aantal kilometer netwerk/ routes	1600 kilometer	2000 kilometer	600 kilometer
	Aantal tochten > 1 uur	10 miljoen	3,1 miljoen	326.000
	Frequentie 1-3x per week	51%	39% (stijging van 17% en boven landelijk gemiddelde van 30%)	64%
	Participatie	3%	6%	4%
	Duur	2 uur en 23 minuten	2 uur en 15 minuten	4 uur en 38 minuten varen, 2 uur en 26 minuten (kano/roeien)
	Gemiddelde afstand	9,7 kilometer	41,8 kilometer	25,1 kilometer varen, 10 kilometer kano/roeien
	Gemiddelde groepsgrootte en samenstelling	2,8 personen - alleen of met vrienden/ kennissen	2,7 personen - alleen of met familie/ vrienden	7,6 personen varen, 5 personen kano/roeien
	Omgeving	Bosgebied	Landelijk gebied en bosgebied	Rivier, plas of meer
	Gemiddelde bestedingen per tocht	€ 3,10	€ 4,70	€ 6,10 kano/roeien en € 12,10 varen
	Bestedingen activiteit totaal per jaar	€ 31 miljoen	€ 14,7 miljoen	€ 6,8 miljoen
	Wensen	Onverharde paden en basisvoorzieningen bij startpunten en horeca	Aaneengeschakeld netwerk van afwisselende routes, goede startpunten en kwalitatieve bewegwijzering	Kwalitatieve aanlegplaatsen en informatie over achterland

Algemene boodschap: Brabant scoort bovengemiddeld op participatie, frequentie, duur tocht, bestedingen en aantal tochten - met recht dé routeprovincie van NL

VISIT BRABANT

Routebureau

Colofon

Er zijn verschillende factsheets over routerecreatie in Brabant: fietsen, wandelen, varen, ruiteren en mountainbiken. Deze is te vinden op: www.visitbrabant.com/routebureau.

Vormgeving: Buro 28, Leonie Nennie | Uitgave: juni 2021